

Monumentnummer*: 526739

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 21
F 033 421 77 99
E info@cultureelerfgoed.nl

Status: rijksmonument
Inschrijving register*: 10 april 2007
Kadaster deel/nr: 82907/86

Monumentnaam**

Centrale markthal

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Amsterdam	Amsterdam	Noord-Holland

<i>Straat*</i>	<i>Nr*</i>	<i>Toev.*</i>	<i>Postcode*</i>	<i>Woonplaats*</i>	<i>Situering</i>	<i>Locatie</i>
Centrale Groothandelsmarkt	186		1051 LJ	Amsterdam		

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kad. object*</i>	<i>Appartement</i>	<i>Grondperceel</i>
Sloten Noord-Holland	C			12120

Rijksmonumentomschrijving**

Inleiding

Centrale MARKTHAL ontworpen in 1932 (voltooid 1934) door architect N. Lansdorp (1885-1968), werkzaam bij de Dienst Publieke Werken Amsterdam. Het gebouw is opgetrokken in de trant van het Zakelijk Expressionisme, waarbij de expressief vormgegeven gemetselde muurvlakken een constructie van staal en beton omhullen.

De markthal ligt centraal tussen het Oostelijk en Westelijk Marktkanaal en tussen de Haarlemmerweg in het noorden en de Jan van Galenstraat in het zuiden, waardoor de hal zowel te water als te land bereikbaar is. De oorspronkelijke insteekhavens zijn gedempt en de hoge toren op de noordoostelijke hoek is inmiddels afgebroken.

Omschrijving

De vrijstaande Markthal heeft een rechthoekige plattegrond (70 X 100 meter), telt vier bouwlagen, is opgetrokken in gele baksteen (Noors verband) en wordt gedekt door een zadeldak waarin verscheidene lichtstroken zijn opgenomen die de volle breedte van het dak beslaan. Het gebouw heeft aan drie zijden toegangen. De langsgevels zijn ingericht voor het laad- en losverkeer met op de begane grond twee inrijpoorten, laad- en losdeuren, gewone deuren onder drielichten en tienruits vensters. Op de overkragende eerste verdieping bevinden zich vijftien deuren naar de

koelcellen met aan weerszijden een liggend venster, onder één latei. Boven de deuren betonnen hijsbalken onder de overkragende dakrand. De eerste twee bouwlagen zijn uitgebouwd (niet bij de noordelijke inrijpoorten) en bevinden zich onder een plat dak. De bovenste twee bouwlagen, van de kantoren hebben series van tienruits vensters (46 aan de west- en 43 aan de oostzijde). Aan de korte zijden lopen de series door met 21 per laag onder de verder blind uitgevoerde geveltop. De vensters hebben een stalen ladderroedeverdeling. Het trasraam wordt door een rollaag afgesloten.

De zuidoostelijke voorgevel (hoofdtoegang) is symmetrisch ingedeeld en wordt bekroond door een brede puntgevel met rollagen onder de overstekende dakranden. De naar voren springende hoeken worden ingenomen door platgedekte bouwvolumes (trappenhuisen) met een naar de middenas gekeerd, over de drie verdiepingen uitgebouwd, samengesteld hoekvenster met gekoppelde 2x6-ruits ramen. De raampartij beneden, zet zich over de breedte van de naar achteren liggende gevel, voort. Op de begane grond komen drie toegangen voor, met in de wangen siermetselwerk en in de flankerende muurvlakken zes tienruits ramen. Hierboven een doorlopende vensterstrook met horizontaliserende onderverdeling.

Het trappenhuis op de hoek met de voorgevel bevat over de vier bouwlagen een doorgetrokken uitgebouwd driezijdig venster met stalen kozijnen boven het afdak dat het portiek bevat, waarin zich beglaasde oorspronkelijke vleugeldeuren bevinden. Het betondak rust op twee gemetselde kolommen op lage muurdammen. Een afgeplatte toren flankeert het trappenhuis. Op de hoek met de noord-westelijke achtergevel bevindt zich een tweelaags uitbouw met twee doorgangen onder een venster. Op de noord-oostelijke hoek met de achtergevel bevindt zich ter hoogte van de inrijpoort een rudiment van de gesloopte toren.

De achtergevel heeft een identieke geveltop als aan de voorgevel.

Interieur Het interieur wordt zonder tussenkomst van steunpunten door zestien stalen spanten in vollewandconstructie overspannen. De rechte en gesloten spantbenen, gestabiliseerd door open en gesloten korbelen, ontmoeten elkaar onder een stompe hoek ter hoogte van de nok. De spantbenen zijn door stalen I-profielbalken als gordingen onderling met elkaar verbonden. Ter plaatse van de zijmuren is alleen de aanzet van de spantbenen te zien. Acht tegen de korte wanden geplaatste, van windverband voorziene verticale stijlen ondersteunen het schuine dakvlak. Aan beide lange zijden bevinden zich acht luchtverhitters met een krulornament. De korte wanden bevatten drie galerijen met lange gemetselde borstweringen, tussen de verticale vakwerkconstructies. De bovenste twee galerijen worden verlicht via de in serie geschakelde vensters. De korte gevels hebben in de top een klok. De achtergevel is voorzien van een bordestrap met stalen buisleuning en roodbruine tegels als afdekking van de zijmuurtjes; de gele vloerklinkers zijn in metselmozaïek gelegd. De binnenmuren zijn opgetrokken in gele geglazuurde, machinaal gevormde bakstenen. De lange wanden bevatten boven de toegangen en voormalige koelcellen op de eerste en tweede verdieping, overkragende kantoren. De kantoren hebben op beide bouwlagen zestien groepen van drie achtruits ramen. Daarboven bevindt zich een galerij met boven iedere groep ramen één deur. Hierboven, tussen de aanzetten van de spantbenen, komen in bijna elke travee vijf luchtopeningen voor.

In de twee trappenhuisen, met geplaveide bodem, is de houten paternosterlift bewaard gebleven en zijn de wanden boven een plinttegels witgepleisterd. De betonnen trappen hebben buisleuning.

Waardering

De Centrale Markthal met bijbehorende interieuronderdelen uit 1932-1934 is van algemeen belang vanwege de architectuur-, en cultuurhistorische, industrieel-archeologische en typologische waarde als karakteristiek voorbeeld van een voor de modernisering en centralisatie van het marktwezen in het interbellum opgezet handelsgebouw in een voor de functie en de bouwtijd kenmerkende zakelijk-expressionistische trant. Tevens van belang vanwege de plaats in het oeuvre van de architect N. Lansdorp en vanwege de geklonken kapconstructie die een grote ongedeelde ruimte mogelijk maakt.

Hoofdcategorie

Handelsgebouwen, opslag- en transportgebouwen

Subcategorie

Handel en kantoor

Functie

Markthal